20 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
ޖުޑީޝިއަރީ ކޮ މިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން
20 އޮކްޓޫބަރު 2025
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގެ (ކޮމިޓީ ކުރ ކޮޓަރި)11
ފެށުނު ގަޑި: 12:30

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުގަ އްރިރު ؛ މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސްނީ މުބާރިކް{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން ފެށުނީ. މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް
ހާޒިރުވެ ތިއްބެވީ ހޮޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުއްސައްތާރު މުޙައްމަދު، ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދު، ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު،
ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރިޔާޟް، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިބްރާހީމް ނާޒިލް. އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގައި މިއަދު އެޖެންޑާކުރެވިފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ފުރަތަމަ ކަމަކަށް
އަޅުގަނޑު ދާނީ ގާނޫނު ނަންބަރު 17 /2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާ ބެހޭ ގާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ބިލު
ދިރާސާކުރުމުގެ މި މަސައްކަތަށް. މި ބިލުގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން ކުރިއަށް ގެންގޮސް މިހާރު ކުރިއަށް
ގޮސްފައިވާ ހިސާބުން ބިލުގެ 79 ވަނަ މާއްދާ. އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލުގެ މަސައްކަތް އެންމެފަހުން ނިންމައިލިއިރު
ކުރިއަށްގޮސްފައި މިވަނީ ބިލުގެ 78 ވަނަ މާއްދާއާ ހިސާބަށް. އެއީ ގާނޫނުގެ 154 ވަނަ މާއްދާއަށް އިޞްލާޙު
ގެނައުމަށް. އެ މާއްދާގެ (ރ) އާ ހިސާބަށް. އެހެންވީމާ، އެ ހިސާބުން ފެށިގެން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްގެންދާނީ.
ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު މި ބިލުގެ މަސައްކަތް ކޮމިޓީން އެހެން ބިލުތައް ވެސް ހަމަ ދިރާސާކުރާ އުސޫލުން މި
ބިލުގެ މަސައްކަތް ވެސް ކުރިއަށް ގެންގޮސް ހުންނާނީ ބިލުގެ މާއްދާތައް އޮން ރެކޯޑުގައި ކިޔަމުން ކުރިއަށްދާ ގޮތަށް.
އަދި އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ކަމެއް ފާހަގަކުރަން އޮތް ކަމަށް ވާނަމަ އެ ފުރުޞަތަކަށް އެދިލެއްވުމުން
އަޅުގަނޑު އެ ފުރުޞަތުއަރުވާނަން. އަދި އެއަށްފަހުގައި ބިލު އެއްކޮށް ނިންމުމަށްފަހުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ
އިޞްލާޙުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންގޮއްސަ އޭގެ ފަހުގައި މުޅި ބިލު ފާސްކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ކޮމިޓީން
ވޯޓަކަށް އަހާގޮތަށް. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް މި ކުރިއަށް ގެންދިއުމާމެދު އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އެބަ އޮތްތޯ
އިތުރުކަމެއް ފާހަގަކުރަން ނޫނީ އިއުތިރާޒެއް އެބަ އޮތްތޯ އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއްގެ ؟ އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަކު ފުރުޞަތަކަށް އެދިލައްވާފައި ނުވޭ. އެހެންކަމުން އެގޮތަށް އަޅުގަނޑު ކުރިއަށްގެންދާނަން.
އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބިލުގެ 78 ވަނަ މާއްދާއިން ގާނޫނުގެ، މަސްތުވާތަކެއްޗާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ 154 ވަނަ މާއްދާއަށް ހުށަހަޅާފައިވާ
އިޞްލާޙުގެ (ބ). ކޮންމެ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީއަކީ އެއަށް ވަކިން ހުއްދަ ހޯދަންޖެހޭނެ އެއްޗެކެވެ. ކޮންޓްރޯލްޑް
ޑެލިވަރީއެއް ހެދުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް ނުވަތަ އޭނާ ކަނޑައަޅާ ފަރާތަކަށް މި ގާނޫނުގެ
1

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ހުއްދަކުރާ ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ކޮންމެ
ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީއަކަށް ދެވޭ ކޮންމެ ހުއްދައަކީ ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރެވިފައި އޮންނަންވާނެ ހުއްދައެކެވެ. (ޅ)- މި
މާއްދާގެ ދަށުން ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހަޅާ ކޮންމެ ހުށަހެޅުމަކާއެކު އެ ހުށަހެޅުމަށް ހުއްދަ ދިނުމަށް ބޭނުންވާނެ
މަޢުލޫމާތު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އެއީ ކުރިން ހުއްދައަކަށް އަހާފައިވާ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީއެއްނަމަ އެކަން
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. (ކ)- މި މާއްދާގެ (ބ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅޭގޮތުން ހުއްދަ ދިނުމަށް
ނިންމަންވާނީ އަންނަނިވި ކަންކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްފަހުގައެވެ. -1 މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފިކަން،
ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަން، ނުވަތަ ކުރަން އުޅޭކަން އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ގަބޫލުކުރެވުން. -2 މި
އަކުރުގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށުގެ ޢަމަލުގެ ޒާތާއި ބާވަތަށް ބަލާއިރު އެއީ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީއެއް
ހުއްދަކުރަންޖެހޭފަދަ ކަމަކަށްވުން. -3 ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީއެއް ހިންގުމަށް ޓަކައި ކުރުމަށް ހުއްދަކުރެވޭ ކަންކަމުގެ
ތެރެއިން އެ ހުއްދަކުރެވޭ އޮފިސަރު ކުރަންޖެހޭ އެ ހުއްދައާ ނުލައި ގާނޫނާ ޚިލާފުވާނެ ޢަމަލުތަކަކީ އެ ޑެލިވަރީ
ހިންގުމަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާނެ ކަންކަން ކަމަށްވުން. -4 ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީ ހިންގަނީ އެ އޮޕަރޭޝަން ގައި
ބޭނުންކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތި ނުވަތަ ސަބްސްޓިޓިއުޓަކީ އެ އޮޕަރޭޝަން ނިމޭއިރު އެ އޮޕަރޭޝަންގައި ބައިވެރިވި
ފުލުހުންގެ ނުވަތަ ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުގެ ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށުގައި ހުންނާނެ އެއްޗެ އް ކަމުގައި ވާނެ ގޮތަށް އެ
އޮޕަރޭޝަން ހިންގޭކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ޓަކައި ކުރެވެން ހުރި އެންމެހައި ކަންކަން ކޮށްގެންކަން. -5 ކޮންޓްރޯލްޑް
ޑެލިވަރީ ހިންގަނީ އެ އޮޕަރޭޝަންގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތައް ކުރަން ނޫޅޭ ކުށެއް ކުރުމަށް ހިތްވަރު ލިބޭ ގޮތަކަށް
ނޫންކަން. -6 ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީ ހިންގަނީ އެ އޮޕަރޭޝަންގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ސަލާމަތާއި
ޞިއްޙަތަށް ނުރައްކާނުވާނެ ނުވަތަ އެއިން ފަރާތަކަށް ބޮޑު އަނިޔާއެއް ކުރިމަތިނުވާނެ ގޮތެއް ގެ މަތީންކަން. (އ)- މި
މާއްދާގެ (ކ) ގެ ދަށުން ދޭ ހުއްދައެއްގައި ހުއްދަދެވޭ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީ އޮޕަރޭޝަނާއި، ހުއްދަދެވޭ އޮފިސަރާއި،
އެ އޮޕަރޭޝަންގައި މަސްތުވާތަކެތީގެ ބަދަލުގައި ސަބްސްޓިޓިއުޓެއް ބޭނުންކުރަން ހުއްދަދޭނަމަ އެކަމާއި،
އޮޕަރޭޝަންގައި ކުރުން ހުއްދަ އެނޫން ވެސް ކަންކަން ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ. (ވ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި
ބަޔާންކުރާ ފަދަ އޮޕަރޭޝަނަކާ ބެހޭ ހުރިހާ ހުއްދައަކާއި ލިޔެކިއުމަކާއި، އޮޕަރޭޝަންގެ އެކްޓިވިޓީ ލޮގްތައް
ހުންނަންވާނީ ލިޔުމުން ނުވަތަ އޯޑިއޯ ނުވަތަ ވީޑިއޯ މެދުވެރިކޮށް ރެކޯޑްކުރެވިފައެވެ. (މ)- ގާނޫނު ނަންބަރު
8/2011 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަސްޓަމްސްގެ ގާނޫނު)ގެ 89 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތް ކަމުގައި ވީނަމަވެސް ،
މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅޭގޮތުން ހިންގޭ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީއާ ގުޅޭ ކަންކަން ކުރާނީ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
2

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
ގޮތުގެ މަތީންނެވެ. އަދި މި ގާނޫނުގެ ބޭނުމަށް ޓަކައި ގާ ނޫނު ނަންބަރު 8 /2011)ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަސްޓަމްސްގެ
ގާނޫނު(ގެ 89 ވަނަ މާއްދާގެ)ހ(ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލު އެ ނިސްބަތަށް ހިފެހެއްޓިގެންވެއެވެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން އޮތް މާއްދާއަށް.
އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބިލުގެ 79 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 155 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން އަކުރެއް
އިތުރުކުރުން. 155 (ބ)- މި މާއްދާގެ ދަށުން ހިންގޭ ސިއްރު އޮޕަރޭޝަންތަކަށް ހުއްދަ ދިނުމުގައި ޢަމަލުކުރާނީ
ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީގެ އޮޕަރޭޝަންތަކަށް ހުއްދަ ދިނުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލު ކަމުގައި، މި ގާނޫނުގެ 154 ވަނަ
މާއްދާގެ (ބ)، (ޅ)، (ކ)، އަދި (އ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީންނެވެ. ބިލުގެ 80 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ
ގާނޫނުގެ 156 ވަނަ މާއްދާ ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން ދެ މާއްދާ އިތުރުކުރުން. ޚާއްސަ އޮޕަރޭޝަންތަކުގެ
މަޢުލޫމާތު ރިޕޯޓުކުރުން. 156-1 (ހ)- މި ގާނޫނުގެ 154 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނުވަތަ މި ގާނޫނުގެ 155 ވަނަ
މާއްދާގެ ދަށުން ހިންގޭ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީތަކާއި ސިއްރު އޮޕަރޭޝަންތަކާ ގުޅޭ އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތުގެ މައްޗަށް
އެކުލެވޭ ރިޕޯޓެއް ކޮންމެ އަހަރަކު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ސަލާމަތީ ޚިދުމަތްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީއަށް ފުލުހުން
ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. -1 ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީ ހެދުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހެޅި އަދަދު އަދި ހުއްދަ ދެވުނު އަދަދު.
އަދި -2 ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީ މެދުވެރިކޮށް ހޯދާފައިވާ މަޢުލޫމާތު ނުވަތަ ހެކި ބޭނުންކޮށްގެން ދަޢުވާކޮށްފައިވާ
މައްސަލަތަކުގެ އަދަދު. އަދި -3 ސިއްރު އޮޕަރޭޝަން ހިންގުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހެޅި އަދަދު އަދި ހުއްދަ ދެވުނު
އަދަދު. އަދި -4 ސިއްރު އޮޕަރޭޝަން މެދުވެރިކޮށް ހޯދާފައިވާ މަޢުލޫމާތު ނުވަތަ ހެކި ބޭނުންކޮށްގެން ދަޢުވާކޮށްފައިވާ
މައްސަލަތަކުގެ އަދަދު. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރާނީ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީއެއް ނުވަތަ
ސިއްރު އޮޕަރޭޝަނެއް ނިސްބަތްވާ ތަޙުޤީޤުތަކާ ގުޅޭ އޮޕަރޭޝަނަލް މަޢުލޫމާތާއި ބޭނުންކުރި އުކުޅުތަކާއި
މަސްދަރުތައް ހާމަނުވާނެ ފަދައިންނެވެ. މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން ބަންދުކުރުން. 156-2
(ހ)- މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ބަންދުކުރުމުގެ ބާރު،
ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. (ށ)- ވަކި ތަނަކީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ދޭ ތަނެއް ކަމަށްވެފައި، އެ
ތަނުގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރަމުންދިއުމުގެ ސަބަބުން އާންމު ސަލާމަތަށް ބުރޫއަރައި ފާނެ ކަމަށް ނުވަތަ ބަޔަކަށް
3

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
އޭގެ ސަބަބުން ނުރައްކާ ކުރިމަތިވަމުންދާ ކަމަށް ނުވަތަ ވެދާނެ ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް
ފުލުހުންނަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ނަމަ، އެފަދަ ތަނެއް ބަންދުކުރުމުގެ ނޯޓިހެއް ނެރެވިދާނެއެވެ. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ށ)ގައި
ބަޔާންކުރާ ބަންދުކުރުމުގެ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ޗެއަރ. 156-2 ގެ (ށ) ގައި މި ބުނާ "ފުލުހުންނަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ނަމަ" އެ ގަބޫލުކުރެވޭ އެ
ޔަގީންކޮށް އެ ގަބޫލުކުރެވޭ މިންވަރެއް އޮންނަންޖެހޭނެ ކަންނޭނގެ ތަނެއް ބަންދުކުރާއިރު. ފުލުހުންނަށް ގަބޫލުކުރެވޭ
ނަމަ ކިޔާފައި އަޅުގަނޑުމެން ކިހިނެއްތޯއޭ ދޫކޮށްލާނީ. އެއްވެސް އެހެން ދިމާލަކުން އެބަ އޮތްތޯއޭ ގަބޫލުކުރެވޭ
މިންގަނޑުތަކެއް ކަނޑައެޅިފައި އެބަ އޮތްތޯ އަސްލު އެބަޖެހޭ އެނގެން. ކޯޓު އަމުރަށް އެދޭއިރު އޭގައި މި ދައްކަނީ
ތަންތަން ބަންދުކޮށް، އެ ހިސާބަށްދާ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އެ ގަބޫލުކުރެވޭ ކޮންމެވެސް ޙަޤީޤަތެއް އޮންނަންޖެހޭނެހެން
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މީގައި އަޅުގަނޑު ވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ފާހަގަކޮށްލަން
ބޭނުން މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުން، އަރިމަތި ސުރުޚީ މި އަންނަނީ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ދޭ ތަންތަން
ބަންދުކުރުން. މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ދޭ ތަންތަނެއް ރާއްޖޭގައި ގާނޫނީ ގޮތުން ހުއްދަދެވިފައި
ތަންތަނެއް ނުހުންނައިރު މަސްތުވާތަކެތި ވިއްކާ ވިޔަފާރި ކުރާ ތަންތަންތޯ މީގައި މި އަންނަނީ ނުވަތަ ޑްރަގު ކެފޭ
ގޮތުގައި ހިންގާ ތަންތަންތޯ. އެހެން ކަމަށް ވާނަމަ ގާނޫނުގައި، މި ބިލުގައި މި މާއްދާ ގެނެއްސަ އޮތްގޮތް
އަޅުގަނޑަށް ވެސް ގަބޫލެއް ނުކުރެވޭ މި ގޮތަށް ގެނެސްގެން އިތުރު އިޞްލާޙެއް އިތުރަށް ދިރާސާކޮށް ބަދަލުތަކެއް
ގެންނަންޖެހޭ ކަމަށް ދެކެން މީގައި އިތުރަށް ބަލާފަ. އެބަ އޮތްތޯ އިތުރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު؟ އަޅުގަނޑު
ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް.
4

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު ތި ފާހަގަކުރެއްވިހެން އަދި އެހެން މެންބަރުންގެ ވެސް އެބަ ހުރި އޭގައި އުފެދޭ
ސުވާލުތަކެއް އަޅުގަނޑު ގަބޫލު ކުރާ ގޮތުގައި. 156-2ގެ އަރިމަތީ ސުރުޚީން ފެށިގެން އެ ދެން ހުރި މާއްދާގެ (ހ)،
(ށ)ގައި ވެސް އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތް. އެ ޚިދުމަތެއް ދިނުމަކީ ދެން ކިހިނެއް
އައިއްސަ އޮތް އެއްޗެއް ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެހާ ސާފެއްނުވޭ. އެހެންވީމާ، އޭގައި އަދި އެބަ ޖެހޭހެން
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކުރަންޖެހޭ ބައެއް ކަންތައްތައް އެބަ ހުރި. އެ ކަންތައްތައް ސާފުކޮށްފައި
ކުރިއަށް ގެންދަން. އެ މާއްދާ އެކީގައި، 156-2 ބޭއްވުންހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ރަނގަޅީ ސާފުކޮށްލަންޖެހޭ
ކަންތައްތައް ސާފުކުރުމަށްފަހު ކުރިއަށް ގެންދަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރިޔާޟަށް.
ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރިޔާޟް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަރިމަތި ސުރުޚީ މިވަނީ އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނުގެ
އަދި ދީނީ ގޮތުން ވެސް މަނާކަމެއް މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ކަމެއް ހުއްދަ ނެތް، ރާއްޖޭގައި
މިކަން ކުރަން ހުއްދައެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، އެކަމަކު މި ކަންކަން ކުރަން ބަޔަކު ކުރާކަން އެނގިގެން މި ކަންކަން
ކުރާ ކަމުގައި ވަނީ ނަމަ މިކަން ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި މި ކަހަލަ އަރިމަތި ސުރުޚީއެއް ހެދިދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރަން.
5

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދު.
ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދު ވާހަކަދެއް ކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު. ދެން ހަމަ މީތި އަރިމަތި ސުރުޚީ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް، އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންނަށް ވެސް ފާހަގަކުރެވުނު ފަދައިން އަޅުގަނޑަށް ވެސް މީގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ މަސްތުވާތަކެތި
ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން ބަންދުކުރުން. ނެތް ތަނެއް ބަންދެއް ނުކުރެވޭނެ. ގާނޫނުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި
ހެދޭ އެއްވެސް ގާނޫނެއްގައި މި އިބާރާތް އޮންނަންޖެހޭ ކަމަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އެހެންވީމާ،
މީތި ގެނެވިފައި އޮތް ގޮތް ރަނގަޅަށް ތަފުސީލުކޮށްލަން ފެނޭ. ދެން އަޅުގަނޑުގެ ވިސްނުމަކީ މިއަށް އަޅުގަނޑު
އެއްޗެއް ދަންނަވާ ކަމަށް ވަންޏާ އެ ކޮންމެހެން މާއްދާ އެއްކޮށް އުނިކޮށްލަން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ. މިގޮތަށް
އިބާރާތްކުރެވިފައި އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަކަށް ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ގަބޫލެއްނުކުރެވޭ. މަސްތުވާތަކެތި
ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން ބަންދުކުރުން. ދެން މީގައި ގެނެއްސަ ހުރީ މިސާލަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި
ރިސޯޓުތައް އެބަ ހުރި. ގެސްޓު ވިޔަފާރިކުރާ އެހެން ތަންތަން އެބަ ހުރި. ސަފާރީތައް އެބަ ހުރި. އެހެންވީމާ، މި
މަސްތުވާތަކެތި މި މާނަކޮށްފައި އޮތީ ކޯއްޗެއްކަން މީގެން އެނގެން އޮންނަންވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މީގައި އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ މި މާއްދާ ގެނެއްސަ އޮތް ގޮތުން ބޮޑަށް ޑްރަގު ވިޔަފާރި، މަސްތުވާތަކެތީގެ
ކެފޭ އުސޫލުން ފުލުހުން ވެސް މި ކޮމިޓީގައި މަޢުލޫމާތު ދެމުން ވެސް ބިލު ދިރާސާކުރިއިރު ފާހަގަކުރި ކެފޭ
އުސޫލުން ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން ހިންގާ ކަމަށް. އެކަމަކު އެއީ ރާއްޖޭގެ ގާނޫނު ހުއްދަކޮށްގެން ހިންގޭނެ ތަންތަނެއް
ނޫން އޭގެ ޒާތުގައި. އެހެންވީމާ، އެ ސުވާލު އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އަންނަނީ. އެހެންވީމާ، އެފަދަ ތަނެއް
ބަންދުކުރުމުގެ ބާރު ފުލުހުންނަށް ލިބިދިނުމާއި މުޅި މާއްދާ އެކުގައި ހުރި މާއްދާތައް އެކީގައި ބަލައިލީމަ އެކަން އެބަ
އެނގިގެންދޭ. 24 ގަޑިއިރަށް ފުލުހުންނަށް ބާރު ލިބިދީފައި، އޭގެ ފަހުން ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން އެ ތަންތަން
ބަންދުކުރެވޭ ފަދަ ގޮތަކަށް މުޅި މާއްދާ މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، މި މާއްދާ އިތުރަށް ދިރާސާކުރުމަށް ޕާކްކޮށްފައި
6

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްދާ ގޮތަށް އޮން ރެކޯޑުގައި މާއްދާ ކިޔުމަށްފަހު އިތުރަށް ދިރާސާކުރަން މި މާއްދާ ޕާކްކޮށްފައި
ކުރިއަށް ދިޔުން. އެބަ އޮތްތޯ އިތުރު. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދާނަން.
އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
156-2ގެ (ނ)- މި މާއްދާގެ (ށ)ގައި ބަޔާންކުރާ ބަންދުކުރުމުގެ ނޯޓިހަކީ، އެއްވެސް ބަޔަކު ނުވަތަ ކަނޑައެޅޭ ވަކި
ބައެއް ފިޔަވައި އެހެން އެއްވެސް ބަޔަކު އެ ތަނަކަށް ވަދެނިކުތުން ވަކި މުއްދަތަކަށް މަނާކުރުމަށް ޓަކައި ނެރޭ
ނޯޓިހެކެވެ. (ރ)- ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން އެ ނޫން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާ ހާލަތުގައި ފިޔަވައި މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ
ދަށުން ނެރޭ ނޯޓިހެއް ނެރެވޭނީ ގިނަވެގެން 24 ގަޑިއިރުގެ މުއްދަތަކަށެވެ. (ބ)- މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ
ބަންދުކުރުމުގެ ނޯޓިހެއްގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. -1 ބަންދުކުރެވޭ ތަން. -2 އެ ތަން
ބަންދުކުރުމުގެ ނަތީޖާ. -3 ބަންދުގެ ނޯޓިހާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުނުކުރުމުގެ ނަތީޖާ. -4 މި މާއްދާގެ (ކ) ގެ ދަށުން ކޯޓު
އަމުރަކަށް އެދޭނެކަން. (ޅ)- މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަންދުކުރުމުގެ ނޯޓިހެއް ނެރެންވާނީ، އެ ނޯޓިސް ނެރޭކަން ތަނުގެ
ވެރިފަރާތަށް އެންގުމަށްފަހު، ނުވަތަ ތަނުގެ ވެރިފަރާތް ނޭނގޭ ނަމަ، އެ ފަރާތަށް އެކަން އެންގުމަށް އެޅެންހުރި
އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށްފަހުގައެވެ. (ކ)- މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ ބަންދުކުރުމުގެ ނޯޓިހެއް ނިސްބަތްވާ
ތަނެއް، އެ ނޯޓިހުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ އިތުރަށް ވެސް ބަންދުކޮށްފައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ކަމަށް ގަބޫލުކުރެވޭ
އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ވާ ނަމަ، އެތަނެއް ބަންދުކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ފުލުހުންނަށް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(އ)- މި މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅޭގޮތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަވާނަމަ، މި
މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ތަނެއް ބަންދުކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން ނެރެންވާނެ. -1 އަމުރު ނިސްބަތްވާ ތަނަކީ
މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަނެއްކަން. -2 އެ ތަނުގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރަމުން ދިއުމުގެ
ސަބަބުން އާންމު ސަލާމަތަށް ބުރޫއަރައިފާނެކަން، ނުވަތަ ބަޔަކަށް އޭގެ ސަބަބުން ނުރައްކާ ކުރިމަތިވަމުންދާކަން،
ނުވަތަ ވެދާނެކަން. -3 އެކަން ހުއްޓުވުމަށް އެ އަމުރުކުރުން މުހިންމު ކަމަށް ގަބޫލުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބު
ހުރުން. (ވ)- މި މާއްދާގެ (އ)ގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރެއްގައި އެ އަމުރުގެ ދަށުން ބަންދުކުރެވޭ ތަން،
ބަންދުކުރެވޭ އެންމެ ދިގު މުއްދަތު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އެ މުއްދަތަކީ 3 މަސްދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށްވެގެން
ނުވާނެއެވެ. (މ)- މި މާއްދާގެ (އ)ގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރެއްގައި އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ތަނަށް އެއްވެސް
ބަޔަކު ނުވަތަ ކަނޑައެޅޭ ވަކި ބައެއް ފިޔަވައި އެހެން އެއްވެސް ބަޔަކު ވަދެ، ނުކުތުން ވަކި މުއްދަތަކަށް
މަނާކުރެވިދާނެއެވެ.
7

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ޗެއަރ. ކުރީގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި މަޝްވަރާކުރެވުނު، ވާހަކަދެކެވުނު 156-2ގެ (އ)ގައި
ދެންމެ ވެސް ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު ވެސް ތި ފާހަގަކުރެއްވިހެން (އ)ގެ 1ގައި އެބަ އޮވޭ. (އ) ކިޔާލަމާ. މި
މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުމާ ގުޅޭގޮތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަވާނަމަ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
ތަނެއް ބަންދުކުރުމުގެ އަމުރު ކޯޓުން ނެރެންވާނެއެވެ. -1 އަމުރު ނިސްބަތްވާ ތަނަކީ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ
ޚިދުމަތްދޭ ތަނެއްކަން. -2 އެ ތަނުގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރަމުން ދިއުމުގެ ސަބަބުން އާންމު މަސްލަހަތަށް
ބުރޫއަރައިފާނެކަން، ނުވަތަ ބަޔަކަށް އޭގެ ސަބަބުން ނުރައްކާ ކުރިމަތިވަމުންދާކަން، ނުވަތަ ވެދާނެކަން. އަޅުގަނޑަށް
ވެސް ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު ވެސް ފާހަގަކުރައްވައިފި ފުރަތަމަ (އ)ގެ 1 ވަނަ މާއްދާ އައުމަށްފަހުގައި 1ގެ
ފަހަތަށް 2 އަންނަންޖެހޭ، އައުމުގެ ބޭނުމަކީ ވެސް ކޮބައިތޯ. މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަނެއް
ވެއްޖެއްޔާމުން އެވަރުން ކޯޓަށް މި އަމުރު ނެރެވޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ. އޭގެ ފަހުން މި އަންނަނީ،
އޭގެ ސަބަބުން ސަލާމަތަށް ބުރޫއަރައިފާނެ. ސަލާމަތާ ހިސާބަށް ދިއުމުގެ ކުރިން މި އަންނަނީ މަސްތުވާތަކެތި.
އެހެންވީމާ، މީގެ 2 ވަނަ މާއްދާ އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނާނެތޯ ނޫނީ 3 ވަނަ ބައި ވެސް ހިމަނާނެތޯ. މިއީ
އަޅުގަނޑަކަށް ވެސް ހިއެއްނުވޭ ކޮންމެހެން އެހާ މުހިންމު ބައެއްހެނެއް. އެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ނިންމަން
(އ)ގައި 256-2ގެ (އ)ގައި މިވާ ކަންތައްތަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް އެބަޖެހޭހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ
ކޮމިޓީގައި އަދި އިދާރާތަކާ އެކީގައި މަޝްވަރާކުރާއިރު ރި އާޔަތްކުރަން. އޭގެ އިތުރަށް (ވ)ގައި އެބަ އޮތް، މި
މާއްދާގެ (އ)ގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރުގައި، އެ އަމުރުގެ ދަށުން ބަންދުކުރެވޭ ތަން ބަންދުކުރެވޭ އެންމެ ދިގު
މުއްދަތު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އެ މުއްދަތަކީ 3 މަސްދުވަސް ކަމުގައި އެބަ އޮތް ފާހަގަކުރެވިފަ. އަޅުގަނޑު
ހިތަށްއަރާ 3 މަސްދުވަހަކީ އެއީ ވަރަށް ދިގު މުއްދަތެކޭ. ހަމަ ވެދާނެ މިއީ އާންމު މީހުން ދިރިއުޅެމުންދާ ގެއެއްގެ
ބައެއް ކަމަށް ވެސް ވެދާނެ. އެހެންވީމާ، އެ ގެއަށް ވަދެ، ނުކުމެ ހެދުމާއި މި ހުރިހާ ކަމަކާއެކީގައި 3 މަސްދުވަސް
އެ މުއްދަތާ ދޭތެރޭ އަޅުގަނޑުމެން އަދި އިތުރަށް ވިސްނާ. އެ 3 މަސްދުވަހަކީ އެންމެ ދިގު މުއްދަތެއް ކަމުގައި
އޮތްއޮތުން އަބަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެނިގެންދަނީ އެގޮތަށް އޮތިއްޔާމުން ފުލުހުން އެދޭނީ އެ ދިގު
8

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
މުއްދަތަށް، ކޯޓު އަމުރަށް އެދޭނީ. ދެން ކޯޓަށް ވެސް ގިނަފަހަރު މި އޮންނަނީ އެ ބޭފުޅުން އެ ހުށަހަޅާ އެއްޗެއްސާ
އެކީގައި ގިނަފަހަރު އެ މުއްދަތު އެގޮތަށް ދޭން މަޖުބޫރުވެފަ. އެހެން ގޮތަކަށް ދީފިއްޔާމުން އެއާ ދޭތެރޭގައި ދެކޭ ގޮތް
ބަދަލުވޭ. އެހެންވީމާ، ގާނޫނުގައި މިގޮތަށް ލިޔެވޭއިރު އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ މިއާ ދޭތެރޭ އަދި އިދާރާތަކާ އެކީގައި
މަޝްވަރާކޮށް ވިސްނަން އެބަޖެހޭހެން އެ ބޭފުޅުންނަށް މިއަށްވުރެ ކުރު މުއްދަތެއް ދީގެން މި ކަންތައް ކުރެވިދާނެތޯ،
ނޫންތޯ. އެއަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ވިސްނަން. އެހެންވީމާ، މި ވާހަކަ ހަމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވީ.
2-256ގެ (އ) އަދި (ވ)ގެ ހުރި ބައެއް ކަންބޮޑުވުންތައް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ފާހަގަކުރި ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ފާހަގަކުރަން (އ)ގައި ކޯޓުން، މި މާއްދާގެ
ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅިގެން އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަވާނަމަ. އެހެން ކަމަށް ވާނަމަ މީގެ ދަށުން
މި އަންނަ 3 ހާލަތު ފުރިހަމަވެގެންނޭ އަމުރެއް ނެރެވޭނީ އެގޮތަށް މާނަކުރެވިދާނެ. އެއީ އެއްކަމަކީ މަސްތުވާތަކެތި
ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަނެއްކަން. އަދި އެވަރަކުން ނުނިމޭ. އެ ތަނުގެ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން
އާންމު ސަލާމަތަށް ބުރޫއަރަ އި ފާނެކަން ވެސް އެބަޖެހޭ. އެކަމަކު މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ ތަނެއްކަން އެނގި
މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ ހާލަތުގައި އާންމު ސަލާމަތަށް ބުރޫނާރާނެ ގޮތަށް އެކަން ކުރެވެނީތޯ، ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު
ދޭގޮތަށް ތަންތަން ހިންގަނީތޯ، މިއީ ހަމަ ސުވާލު އުފެދޭ ކަންތައްތަކެއް އެބަ ހުރި މީގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ގަބޫލެއްނުކުރަން މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަނެއް ހިންގާ ކަމަށް ވާނަމަ އެވަރު
އެސްޓެބްލިޝްކޮށްދެވޭ ހާލަތުގައި އެ އަމުރު ނެރެވިދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން. އެހެންކަމުން އެ
މާއްދާ އިތުރަށް ރިވިއުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް. ދެން ތި ދެންނެވި ގޮތަށް ދިގު މުއްދަތެއް އޮތީ ކަނޑައަޅާފަ. އެއީ 3
މަސްދުވަސް. އެއީ ވަކި ލިމިޓެއް ކަނޑަނާޅާނަމަ އެއަށްވުރެ އިތުރަށް ވެސް އެ ތަން ބަންދުކޮށްފާނެތީ ކަނޑައަޅާފައި
އިން ލިމިޓެއް ކަންނޭނގެ 3 މަސްދުވަހަކީ. އެހެންނަމަވެސް، 1 މަސްދުވަސް ކަނޑައަޅާ އިތުރަށް ބަހައްޓަންޖެހޭ
ހާލަތެއް އޮތިއްޔާ ހުށަހަޅައިގެން އިތުރުކުރަމުން ދިއުން އެގޮތަށް އެ ކުރުންތޯ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ، އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ތި ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ފެނޭ މި އަދި އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގައި އިތުރަށް
ދިރާސާކޮށް. އެހެންކަމުން، އެބަ އޮތްތޯ؟ ދެން އޮތް މާއްދާއަށް ދާނަން، އިތުރު މެންބަރަކު ފުރުޞަތަށް
އެދިފައެއްނުވޭ.
9

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
ބިލުގެ 81 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 157 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް
އިތުރުކުރުން. ފައިސާއާއި މުދަލުން މުޢާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވުމާއި ހިފެހެއްޓުން. 157-1 (ހ)- މަސްތުވާތަކެތި
ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތިން ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކުށެއްގެ ތަޙުޤީޤަކާ ގުޅިގެން އެއިން ކުށަކާ ގުޅިފައިވާ
ފައިސާއިން ނުވަތަ މުދަލަކުން މުޢާމަލާތުކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ނުވަތަ އެ މުދަލެއް ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް
އެދި ފުލުހުންނަށް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއްގައި
އަންނަނިވި ކަންކަން އެ ގޮތުގެ މަތީން ހުރި ކަމަށް ކޯޓަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ނަމަ އެ މުދަލެއް ނުވަތަ މުދަލަކުން
މުޢާމަލާތުކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ނުވަތަ އެ މުދަލެއް ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދޭންވާނެއެވެ. -1 މަސްތުވާތަކެތި
ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތިން ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކުށެއްގެ ތަޙުޤީޤު ފަށާފައިވުން، ނުވަތަ އެއިން ކުށެއްގެ
ޝަރީޢަތް ފަށައި އެ ޝަރީޢަތް ނިމިފައިނުވުން. އަދި -2 ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލަކީ ތިރީގައިވާ ފަދަ އެއްޗެއް ކަމަށް
ގަބޫލުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތައް ހުރުން. -I ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލަކީ ކުށްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ނުވަތަ
ކުށްކުރުމަށް ބޭނުންކޮށްފައިވާ މުދާކަން. -II ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލަކީ ކުށްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ މުދާ ނުވަތަ
ފައިސާކަން. އޭގެ ތެރޭގައި ކުށްކޮށްގެން ހޯދާ މުދަލާއި އެކުވެފައިވާ ފައިސާއާއި މުދާ ވެސް ހިމެނޭނެއެވެ. (ނ)- މި
މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރެއް ނެރެފައި ވާނަމަ އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފައިސާ، ނުވަތަ މުދާ، ނުވަތަ
އެއިން ބައެއް އަމުރުގައި ވަކި ގޮތްތަކެއް ނުވަތަ ވަކި ހާލަތްތަކެއް ބަޔާންކޮށްފައި ވާނަމަ އެއިން ގޮތަކަށް ނުވަތަ
ހާލަތެއްގައި މެނުވީ ޓްރާންސްފަރކޮށްގެން، ނުވަތަ ބަދަލުކޮށްގެން، ނުވަތަ ވިއްކާލައިގެން ، ނުވަތަ ނައްތާލައިގެން،
ނުވަތަ އެނޫން ވެސް ގޮތަކުން އެ ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލާމެދު ޢަމަލުކޮށްގެންނުވާނެއެވެ. (ރ)- މި މާއްދާގެ (ށ)ގެ
ދަށުން ކޯޓުން ނެރޭ އަމުރު ފުލުހުން އެދުމުން މުރާޖާކުރުމުގެ ނުވަތަ އެ އަމުރު ނިމުމަކަށް ގެނައުމުގެ ބާރު ކޯޓަށް
ލިބިގެންވެއެވެ. (ބ)- މި މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރެއް ނެރެފައިވަނީ މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ނުވަތަ
މަސްތުވާތަކެތިން ވިޔަފާރުކުރުމުގެ ކުށެއްގެ ތަޙުޤީޤު ފެށުމާ ގުޅިގެން ކަމުގައި ވާނަމަ، ކޯޓަށް އެކަށީގެންވާ ކަމަށް
ފެންނަ މުއްދަތެއްގައި އަދި ގިނަވެގެން 3 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ކުށާ ގުޅޭ މައްސަ ލައިގެ ޝަރީޢަތް ކޯޓުގައި
ފަށާފައިނުވާނަމަ ކޯޓުން އެ އަމުރު ނިމުމަކަށް ގެންނަންވާނެއެވެ. (ޅ)- މި މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރެއް
ނެރެފައިވަނީ މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތިން ވިޔަފާރުކުރުމުގެ ކުށުގެ ޝަރީޢަތެއް ކަމުގަ އި
ވާނަމަ، އެ ޝަރީޢަތެއް ނިމުމާ ހަމައަށް ކޯޓު އަމުރު ދެމިއޮންނާނެއެވެ. (ކ)- މި މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން
ހިފަހައްޓާފައިވާ ނުވަތަ މުޢާމަލާތުކުރުން ހުއްޓުވާފައިވާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ ބަލަހައްޓަމުން ގެންދާނީ އެ ފައި ސާ
10

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
ނުވަތަ މުދަލާ މެދު ޢަމަލުކުރަ ންވާނީ ކޯޓު އަމުރުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތެއްގެ މަތިން ކަމާ ބެހޭ ދައުލަތުގެ އިދާރާގެ
ބެލުމުގެ ދަށުންނެވެ. (އ)- މި މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ހިފެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ އެއިން
މުޢާމަލާތުކުރުން ހުއްޓުވުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނީ އަދި އެފަދަ އަމުރެއް ތަންފީޒުކުރަންވާނީ ހެޔޮ ނިޔަތުގައި
ޢަމަލުކުރާ ތިންވަނަ ފަރާތްތަކުގެ ޙަ އްޤުތަކަށް އެއްވެސް އުނިކަމެއް ނައަންނާނެ ފަދަ ގޮތަކަށެވެ. (ވ)- މި މާއްދާގެ
(ށ)ގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރެއް ނިންމުމަކަށް ގެނައުމަށް ޓަކައި ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަށް ނުވަތަ ހިފަހައްޓާފައިވާ
ނުވަތަ މުޢާމަލާތުކުރުން ހުއްޓުވާފައިވާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލުގައި މަސްލަހަތެއް އޮތް ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ކޯޓަށް
ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. ބިލުގެ 82 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 161 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް
އިޞްލާޙުކުރުން. ދައުލަތަށް މުދާ ނެގުން. 161 (ހ)- މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތިން
ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކުށާއި ގުޅިގެން ނުވަތަ އެއިން ކުށެއް ކުރަން އުޅުމާ ގުޅިގެން ތިރީގައިވާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ
ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ޓަކައި ކޯޓު އަމުރެއް ނެރެންވާނެއެވެ. -1 ކުށްކުރުމަށް ބޭނުންކުރި ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ. -2
ކުށްކޮށްގެން ހޯދާ މުދާ ނުވަތަ ކުށްކޮށްގެން ހޯދާ މުދަލުން ހޯދާ ފައިސާއާއި މުދާ. -3 ކުށްކޮށްގެން ހޯދަން އުޅޭ
ނުވަތަ ހޯދާފައިފާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ. -4 ކުށްކުރުމަށް ބޭނުންކުރި މުދަލެއް. -5 ކުށްކޮށްގެން ހޯދާ މުދަލަކާ
އެކުވެފައިވާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ. -6 ކުށްކޮށްގެން ހޯދާ މުދަލަކުން ސީދާކޮށް ނުވަތަ ނުސީދާކޮށް ލިބޭ މުދާ. އޭގެ
ތެރޭގައި އެ އެއްޗަކުން ލިބޭ އާމްދަނީއާއި ފައިދާއާއި އެހެނިހެން މަންފާ ހިމެނޭ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން
ކޯޓު އަމުރެއް ނެރެންވާނީ މަތީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާގެ ވެރިފަރާތަށް ނިސްބަތްކޮށެވެ. ނަމަވެސް،
ވެރިފަރާތަށް އެ މުދަލެއް ނުވަތަ އެ ފައިސާއެއް ލިބުނީ އެއަށް އެކަށީގެންވާ އަގެއް ފައިސާއިން ދިނުމަށް ފަހުގައި
ނުވަތަ އެ އަގަށްވާ ފައިސާ ޚިދުމަތަކުން ފޯރުކޮށްދިނުމަށްފަހުގައި ކަމަށް ނުވަތަ ގާނޫނީ ގޮތުން ހުއްދަ އެނޫން ވެސް
ގޮތަކުން ކަމަށް އަދި އެ މުއްދަތަކީ ނުވަތަ ފަންޑަކީ ޣައިރު ގާނޫނީ ނުވަތަ މުދަލެއްކަން ފަންޑެއްކަން އެނގިފައިނުވާ
ކަމަށް ސާބިތުކޮށްދީފިނަމަ، އެ ފަދަ ކޯޓު އަމުރެއް މުދަލުގެ ނުވަތަ ފައިސާގެ ވެރިފަރާތުގެ މައްޗަށް
ނެރެގެންނުވާނެއެވެ. (ނ)- މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރުގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. -1
އަމުރު ނެރެވޭ ބޭނުން. -2 ދައުލަތަށް ނެގޭ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާގެ ފުރިހަމަ މަޢުލޫމާތު އެފަދަ ފައިސާއެއް ނުވަތަ
މުދަލެއްގެ ފުރިހަމަ ތަފުސީލާއި އަދި އެތަކެތި ހުރިތަން ހިމެނޭ ގޮތުން. -3 އަމުރު ރައްދުވާ ފަރާތް. -4 ދައުލަތަށް
ނެގޭ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާގެ ވެރިފަރާތް އެނގެން ނެތް ހާލަތެއްގައި އެ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާއަކީ ވަކި މީހެއްގެ ބާރުގެ
ދަށުގައިވާ އެއްޗެއް ކަމަށް ވާނަމަ އެ ފަރާތެއްގެ މަޢުލޫމާތު. -5 އެ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ދައުލަތަށް ނަގަން
ބޭނުންވަނީ މި ގާނޫނުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ކޮން ކުށަކާ ގުޅިގެންކަން. -6 އަމުރު ދެމިއޮންނާނެ މުއްދަތު. -7
11

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
ދައުލަތަށް ނަގަން ބޭނުންވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ދައުލަތަށް ނެގުމަށްފަހު އެއާއި ހަވާލުވާނެ އަދި އެ ފައިސާއިން
ނުވަތަ މުދަލެއް ބަލަހައްޓާނެ އިދާރާ. -8 ހުއްދަދޭ ފަނޑިޔާރުގެ ނަމާއި ސޮއި އަދި ކޯޓުގެ ތައް ގަނޑު. -9 މި
ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އިތުރު މަޢުލޫމާތު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް. ދެން އޮތް
މާއްދާ.
އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
161 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ). މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާ
ހިނދަކު އެ އަމުރު ދެމިއޮންނާނީ އެ އަމުރުގެ މުއްދަތު ހަމަވަންދެން، ނުވަތަ އެ އަމުރު ބާތިލުކުރަންދެން، ނުވަތަ އެ
މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް ދައުލަތަށް ނެގުމުގެ އެންމެހައި އިޖުރާތެއް ފުރިހަމަވަންދެން، ނުވަތަ މި މާއްދާގެ (ވ)ގެ
ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއްގައި އެ އަމުރު ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުންނެވެ. (ބ)- މި
މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރަކާއި އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީން ދައުލަތަށް ނެގޭ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާއަކީ އެހެން
ގާނޫނަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޖިނާޢީ ކުށަކާ ގުޅޭ ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެ އެއްޗެއް ކަމަށް ފުލުހުންގެ
އޮފިސަރަށް ބެލެވޭނަމަ، އަދި އެ މުދަލަށް ނުވަތަ ފައިސާއެއް ފޮރުވުމުގެ ފުރުޞަތު ނުވަތަ ނައްތާލުމުގެ ފުރުޞަތު
އޮތް ކަމަށް އެ އޮފިސަރަކަށް ގަބޫލުކުރެވޭނަމަ އެ މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް ދައުލަތަށް ނެގުމުގެ ބާރު އެ އަމުރުން
ދޭކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ. (ޅ) - މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން އަމުރެއް ނެރޭއިރު ދައުލަތަށް ނެގޭ މުދާ ނުވަތަ
ފައިސާއާއި އެ މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް ނަގަންޖެހޭ ސަބަބުތަކަށް ރިއާޔަތްކޮށް، އެކަން ކޮށް ނިންމުމަށް
އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއް ފަނޑިޔަރު ދޭންވާނެއެވެ. (ކ) - މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތިން
ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކުށެއްގެ ޝަރީޢަތެއްގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވެފައި ވީނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ
(ހ)ގައި ބަޔާންކުރާ އަމުރު ކޯޓުން ނެރޭއިރު އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ ވިއްކައިލާފައި ވާނަމަ،
ނުވަތަ ނައްތައިލާފައި ވާނަމަ، ނުވަތަ މުދަލުގެ އަގު ދަށްވެފައި ވާނަމަ، ނުވަތަ މުދާ ޓްރޭސްކުރެވެން ނެތް ނަމަ، އެ
މުދަލުގެ އަގު ކަމަށް ކޯޓަށް ފެންނަ އަދަދަކާ އެއް މިންވަރެއްގެ ފައިސާ ދެއްކުމަށް ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް
ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ފަދައިން ޖޫރިމަނާކުރެވޭ އަދަދު ދައުލަތަށް ދައްކަންޖެހޭ މަދަނީ ދަރަންޏެއްގެ
12

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
ގޮތުގައި ހޯދޭނެއެވެ. (އ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ކޯޓުން އަމުރު ނެރެންވާނީ އަދި އެ އަމުރު ތަންފީޒުކޮށް
ދަމަހައްޓަންވާނީ ހެޔޮ ނިޔަތުގައި ޢަމަލުކުރާ ތިންވަނަ ފަރާތުގެ ޙައްޤުތަކަށް އެއްވެސް އުނިކަމެއް ނައަންނާނެފަދަ
ގޮތަކަށެވެ. (ވ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރެއް ނިންމުމަކަށް ގެނައުމަށް ޓަކައި ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ
ފަރާތަށް ނުވަތަ ދައުލަތަށް ނެގުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވާ މުދަލުގެ ނުވަތަ ފައިސާގެ މަސްލަހަތު އޮތް ކޮންމެ ފަރާތަކަށް
ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. (މ)- މި ގާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހާ ހިނދަކު ދައުލަތަށް ނެގޭ ފައިސާ
ނުވަތަ މުދަލެއް ބެހެއްޓޭނީ އެ މުދާ ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ޓަކައި ކޯޓު އަމުރަށް އެދުނު ފަރާތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައެވެ.
(ފ)- މި މާއްދާގެ (މ)ގައި ބަޔާންކުރާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ އޭގެ ފުރިހަމަ އަގުގައި ބަހައްޓަންވާނީ ގާނޫނާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީން ހެޔޮ ނިޔަތުގައި ޙައްޤު ލިބިގަތުމަށް އެދޭ ތިންވަނަ ފަރާތްތަކުގެ ހޙައްޤުތައް އެ
ފަރާތްތަކަށް ލިބޭ ގޮތަށެވެ. (ދ)- މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ދައުލަތަށް ނެގޭ ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލާ މެދު ޢަމަލުކުރާނެ
ގޮތް މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. ބިލުގެ 83 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ
161 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން. ކުށް ސާބިތުނުވާހާ ހާލަތުގައި ދައުލަތުން
މުދާ ނެގުން. 161-1 (ހ)- މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ކުށެއްގެ ޝަރީޢަތެއްގައި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް
ކުށް ސާބިތުވެފައިނުވި ނަމަވެސް އަންނަނިވި ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާނަމަ އެ ކުށަކާ ގުޅިފައިވާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ
ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ. -1 ކުށް ސާބިތުނުވާ ހާލަތެއްގައި އެ ކުށަކާ ގުޅިފައިވާ ފައިސާ
ނުވަތަ މުދާ ދައުލަތަށް ނެގުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިއިރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް.. -1 ކުށް
ސާބިތުނުވާ ހާލަތެއްގައި އެ ކުށަކާ ގުޅިފައިވާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ ދައުލަތަށް ނެގުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް ކުށުގެ
ދަޢުވާއުފުލިއިރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން އެދިފައިވުން. -2 އެ ކުށަކާ ގުޅިގެން މި ގާނޫނުގެ 157-1
ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރެއް ނެރެފައިވުން. -3 ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަކީ ކުށުގެ ރިކޯޑެއް އޮތް
ފަރާތަކަށްވުން. -4 ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުން ނުވަތަ ޢަމަލަކުން ސީދާ ގޮތެއްގައި ވިޔަސް ނުވަތަ
ނުސީދާ ގޮތެއްގައި ވިޔަސް ގާނޫނު ހުއްދަނުކުރާ މަންފާއެއް އޭނައަށް ލިބިފައިވާ ކަމުގައި އެ ކުށާއި ގުޅޭގޮތުން
ފުލުހުންގެ ތަޙުޤީޤަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވުން. -5 އެ ކުށަކާ ގުޅިގެން ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ
ނުވަތަ މުދަލަކީ ގާނޫނު ހުއްދަކުރާ ގޮތުގެ މަތީން ހޯދާފައިވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާކަން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް
ސާބިތުކޮށްދެވިފައިނުވުން. (ށ) - މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ނިންމުމެއް ނިންމަންވާނީ ދަޢުވާ އުފުލާފައިވާ
ޖިނާޢީ ކުށުގެ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް ނިންމުމަށްފަހުގައި އެ އަމުރާ ގުޅޭގޮތުން ވާހަކަދެއްކުމަށާއި
ހެކި ހުށަހެޅުމަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށްފަހުގައެވެ. (ނ)- މި މާއްދާގެ ދަށުން ވަކި ކުށަކާ ގުޅިގެން ދައުލަތަށް ނެގުމަށް
13

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
ބޭނުންވާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލަކީ ގާނޫނު ހުއްދަކުރާ ގޮތުގެ މަތީން ހޯދާފައިވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާކަން ދަޢުވާލިބޭ
ފަރާތުން މަދަނީ މިންގަނޑުން ސާބިތުކޮށްދީފައިވާނަމަ މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ 5 ވަނަ ނަންބަރުގެ ބޭނުމަށް އެކަން
ސާބިތުވާ ކަމުގައި ކޯޓުން ބަލަންވާނެއެވެ. (ރ)- މި މާއްދާގެ (ހ ގެ ދަށުން ކޯޓުން އަމުރެއް ނެރުމުގައި ކޯޓުން
ގޮތެއް ނިންމަންވާނީ މަދަނީ މިންގަނޑުންނެވެ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ބިލުގެ 84 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ
163 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން އަކުރެއް އިތުރުކުރުން. 163 (ޅ)- މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ
(2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ޓެސްޓުކުރާނީ، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ފަރާތުގެ ޚަރަދުގައެވެ. ބިލުގެ 85 ވަނަ
މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 164 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން. ކޯޓު އަމުރު
ހޯދުން. -164-1 މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި މީހަކު ހައްޔަރުކުރުމަށް ޓަކައި، ނުވަތަ މި
ގާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށަކާ ގުޅިގެން ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ހޯދުމަށް ޓަކައި ޖިނާޢީ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ
އިޚްތިސާސް ލިބިގެންވާ ކޮންމެ ކޯޓަކަށް ވެސް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. ބިލުގެ 86 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 173
ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ފަންޑުގެ ފައިސާ ޚަރަދުކުރުން. -173 މި ގާނޫނުގެ 172 ވަނަ
މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަންޑަށް ޖަމާކުރެވޭ ފައިސާ ޚަރަދުކުރަންވާނީ، މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ
މަސައްކަތަށާއި، ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުގައި ފަރުވާއަށް ފޮނުވާ ފަރާތްތަކަށާއި، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެވިހިފާފައިވާ
މީހުންނަށް ދެވޭ ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތައް ރަނގަޅުކުރުމަށާއި، މި ގާނޫނުގެ މަގުސަދުތައް ހާސިލުކުރުމަށެވެ. ބިލުގެ 87
ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 190 ވަނަ މާއްދާގެ (ސ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) 190 ވަނަ މާއްދާގެ (ސ)- "މަނާކުރެވިފައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެއް" ކަމަށް ބުނެފައި އެ ވަނީ،
މަނާކޮށްފައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައި ޖަދުވަލު 1 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮންމެ އެއްޗެއް ނުވަތަ މާއްދާއަކާއި،
އެއިން އެއްޗެއް ނުވަތަ މާއްދާއެއް ހިމެނޭ ހަމަ ކޮންމެ އެއްޗަކާއި، ވަގުތީ ގޮތުން ކޮންޓްރޯލުކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތި
ކަމުގައި ޖަދުވަލު 4 ގައި ކަނޑައަޅާ އެއްޗެހީގެ ތެރެއިން މަނާކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައި ކަނޑައެޅޭ ކޮންމެ
އެއްޗަކާއި، އެއިން ބާވަތެއް ހިމެނޭ ހަމަ ކޮންމެ އެއްޗެއް ވެސް ހިމެނޭ ގޮތުންނެވެ. ބިލުގެ 88 ވަނަ މާއްދާ.
ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 190 ވަނަ މާއްދާގެ (ޑ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. 190 ވަނަ މާއްދާގެ (ޑ)-
"ބޭހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭ މަސްތުވާއެއްޗެއް" ނުވަތަ " ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެއް" ކަމަށް ބުނެފައި
އެވަނީ، ބޭހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައި ޖަދުވަލު 2 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮންމެ އެއްޗެއް
ނުވަތަ މާއްދާއަކާއި، އެއިން އެއްޗެއް ނުވަތަ މާއްދާއެއް ހިމެނޭ ހަމަ ކޮންމެ އެއްޗަކާއި، ވަގުތީ ގޮތުން
ކޮންޓްރޯލުކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައި ޖަދުވަލު 4 ގައި ކަނޑައަޅާ އެއްޗެހީގެ ތެރެއިން ބޭހުގެ ގޮތުގައި
14

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
ބޭނުންކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައި ކަނޑައެޅޭ ކޮންމެ އެއްޗަކާއި، އެއިން ބާވަތެއް ހިމެނޭ ހަމަ ކޮންމެ އެއްޗެއް
ވެސް ހިމެނޭ ގޮތުންނެވެ. ބިލުގެ 89 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 190 ވަނަ މާއްދާގެ (ޓ) އަންނަނިވި ގޮތަށް
އިޞްލާޙުކުރުން. 190 ވަނަ މާއްދާގެ (ޓ)- "ޕްރިސްކްރިޕްޝަން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ބޭހުގެ ގޮތުގައި
ބޭނުންކުރެވޭ އެއްޗެހި ބޭނުންކުރުމަށް ޓަކައި، ބޭސްކުރުމުގެ ހުއްދަ ލިބިފައިވާ ޑޮކްޓަރަކު ލިޔެދޭ ބޭސް ސިޓީއަށެވެ.
ބިލުގެ 90 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނު ގައި "މަސްތުވާތަ ކެތިން މުޢާމަލާތުކުރުން" މި އިބާރާތް ބޭނުންކޮށްފައިވާ
ތަންތަން، "މަސްތުވާތަކެތިން ވިޔަފާރިކުރުން"އަށް ބަދަލުކުރުން. ބިލުގެ 91 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގައި
"ޑައިމޯފިނުން މުޢާމަލާތުކުރުން" މި އިބާރާތް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ތަންތަން، " ޑައިމޯފިނުން ވިޔަފާރިކުރުން"އަށް
ބަދަލުކުރުން. ބިލުގެ 92 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާ ނޫނުގައި "ކެނެބިހުން މުޢާމަލާތުކުރުން" މި އިބާރާތް
ބޭނުންކޮށްފައިވާ ތަންތަން، " ކެނެބިހުން ވިޔަފާރިކުރުން"އަށް ބަދަލުކުރުން. ބިލުގެ 93 ވަނަ މާއްދާ. މި ގާނޫނަށް
ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ މި ގާނޫނު ފާސްވެ، ތަޞްދީޤުކޮށް، ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ތާރީޚުން
ފެށިގެންނެވެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
73 ވަނަ މާއްދާ. ފަންޑުގެ ފައިސާ ޚަރަދުކުރުން. އެ ކުރީގައި އެ އޮތް ގޮތާ ބަލާފައި، ކުރީގައި މި އޮންނަނީ މި
ގާނޫނުގެ 172 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަންޑަށް ޖަމާކުރެވޭ ފައިސާ ޚަރަދު ކުރަންވާނީ މަސްތުވާތަކެތި
ޓްރެފިކުކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ މަސައްކަތަށާއި، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެވިހިފާފައިވާ މީހުންނަށް ދެވޭ ފަރުވާގެ ޚިދުމަތް
ރަނގަޅުކުރުމަށާއި ، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން މި ގާނޫނުގެ މަގުސަދުތައް ހާސިލުކުރުމަށް. ދެން މިހާރު ގެނެވިފައި މި
އޮންނަ އިތުރު ބަދަލަކަށް މި އޮންނަނީ އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވުނު ގޮތުގައި ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުގައި ފަރުވާއަށް ފޮނުވާ
ފަރާތްތަކަށޭ، އެ ބައި. ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުގައި ފޮނުވާ ފަރާތްތަކަށް އެ ފަންޑުން ފައިސާދޭ، އެ ބައި އެކަނި
އިތުރުވެފައި އެ އޮންނަނީ. އޭގެ ބޭނުމަކީ ކޮބައިކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދި އެހާ ސާފެއް ނޫން ކަންނޭނގެ އެ
ފަންޑުން ޚަރަދުކުރުން. ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުގައި ފަރުވާއަށް ފޮނުވާ ފަރާތްތައް.
15

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސްޕެސިފިކުވަނީ މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާ ހޯދާ ފަރާތްތައްތޯ؟
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެބަޖެހޭ ކަންނޭނގެ މިހާރު އަސްލު މި ކަމަށް އެންމެ ބޭނުންވެފައި ތިބި...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސަރުކާރުން ފޮނުވާ ފަރާތްތަކާއި ހާފުވޭ ހައުސްތަކަށް މި ފޮނުވާ ފަރާތްތަކަށް ޚަރަދުކުރެވިދާނެ ކަމަށް އެ މީހުންނަށް
ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް ދިނުމަށް...
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ ކުރިޔަށްވުރެ އިތުރަށް އިތު ރު ބައެއްގެ ގޮތުގައި އެ ބައި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކުރީގައި، ކުރީގައި އޮތީ މަސްތުވާތަކެތިން ދެވިހިފާ މީހުންނަށް ދެވޭ ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތައް ރަނގަޅުކުރުމަށް.
އެހެންވީމާ، ތަންކޮޅެއް އެއްކަލަ ޚިދުމަތްތައް މި ހިސާބުން އެރޯވާތީ، އެއަށްވުރެ ފުޅާކޮށްފައިހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ.
މި ދެންނެވި ގޮތަށް ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުގައި ފަރުވާއަށް ފޮނުވާ މީހުން ފަރުވާއަށް މި ގާނޫނުގައި ބުނަނީ
މަސްތުވާތަކެތިން ދުރުހެލިވުމަށް ދެވޭ ފަރުވާއޭ.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އެ ހުރިހާ ބައެއް އެބަ ހިމެނެއެއް ނޫންތޯ މުޅި ޖުމުލަ، ދެން އަޅުގަނޑު ހިތަށްއެރީ ވަކިން އެގޮތަށް
ސަރުކާރުގެ އެގޮތަށް ގެނައީ ކޮން ބޭނުމެއްގައިތޯއޭ؟ އެ ކޮބައިތޯ އޭގެ މަގުސަދަކީ؟
(މެންބަރުން އޮފް މައިކްގައި މަޝްވަރާކުރެއްވުން)
16

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ގާނޫނު؛ ބިލުގެ މާއްދާތައް އޮން ރިކޯޑުގައި ކުރި އަށްގެންގޮސް އަދި އެ މިއަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އިޞްލާޙުތައް
އަޅުގަނޑުމެން ދެން އޮންނަ ބައްދަލުވުމެއްގައި ކުރިއަށްގެންދާނަން. ދެން އެއަށްފަހުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން
ފާހަގަކުރެއްވި މާއްދާތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގައި އިތުރަށް މަޝްވަރާކޮށްފައި، ކަމާ ގުޅުން ހުރި
އިދާރާތައް ހާޒިރުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ވާނަމަ އެ ބައި ކުރިއަށްގެންދާނީ. އެ ވެސް ހަމަ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގައި
މިއަދު އެޖެންޑާކުރެވިފައި މި ވަނީ ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުގެ އިންޑަސްޓްރިއަލް ޑިސްޕިއުޓު ރި ޒޮލިއުޝަން
ޑިވިޝަނާ ގުޅޭ ގޮތުން ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ ދިރާސާކުރުން. އެއީ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލައެއް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ މި މައްސަލަ
ކޮމިޓީއަށް ހިއްސާކޮށްދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު މައްސަލަ ހުށަހެޅުއްވުމަށް މެންބަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވާނަން.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު. މި މައްސަލައަކީ މިއީ ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުގެ އިންޑަސްޓްރިއަލް
ރިލޭޝަންސްއާ ގުޅޭ ގާނޫނުގެ ދަށުން އުފެދިފައިވާ އިންޑަސްޓްރިއަލް ޑިސްޓްރިބިއުޓް ރިޒޮލިއުޝަން ޑިވިޝަންގެ
މަސައްކަތް ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށިތާ މިހާރު ގާތްގަނޑަކަށް އަހަރަކަށްވުރެ ގިނަ ދުވަސްވެގެންދާއިރު
ހަވާލުކުރެވުނުއިރު އަދިވެސް އެ ޑިވިޝަނުގެ މަސައްކަތްތައް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ކުރިއަށް ނުދިއުމާއި އަދި އެ
ޑިވިޝަނަށް ގާނޫނުން މަތިކޮށްފައި އޮތް ޒިންމާއަކީ ޑިސްޕިއުޓް ރިޒޮލިއުޝަން، ޚާ އްސަ ކޮށް ކަލެކްޓިވް މައްސަލަތައް
ޙައްލުކުރުން. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އެ ޓްރައިބިއުނަލުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދުގައި ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް
އިންޑިވިޖުއަލް އެމްޕްލޯއީ، އެމްޕްލޯޔަރއާ ގުޅުން ހުރި މައްސަލަތައް ވެސް ބެލޭނެ ކަހަލަ ގޮތަކަށް އޮތުމާއި އަދި
ފޯމުތަކާ އެއްޗެހި ތައްޔާރުކުރައްވާފައިވަނީ އެ ކަހަލަ ގޮތަކަށް ޚާއްސަކޮށް އިންޑަސްޓްރިއަލް ރިލޭޝަންސް ގާނޫނުގައި
ބަޔާންކުރާ ޑިސްޕިއުޓުތައް ޙައްލުކުރުމުގެ އެ މަގުސަދު ހާސިލުވާ ގޮތަށް ނޫންކަން އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭތީ. އަދި
ހަމަ އެހެންމެ، ޑިސްޓްރިބިއުޓު ރިޒޮލިއުޝަން ޑިވިޝަނަކީ ޓްރައިޕޮޓޭޓު ކޮމިޓީއެއްގެ މައްޗަށް އެކުލެވޭ
ޑިވިޝަނަކަށްވާއިރު، އެ ޑިވިޝަނުގެ މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އައްޔަންކުރައްވާ ދެފަރާތް ތިއްބަވާ.
އަދި އޭގެ އިތުރުން ވަޒީފާދޭ ފަރާތްތަކާއި ވަޒީފާއަދާކުރާ ފަރާތްތަކުން އައްޔަންކޮށްފައިވާ 6 ފަރާތް. ޖުމުލަ 12
މެންބަރުން ޕެނަލުގައި ތިއްބަވާ. އެހެންނަމަވެސް، ޓްރައިބިއުނަލަށް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ނުވަތަ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
އައްޔަންކުރައްވާފައިވާ ފަރާތްތަކާއި މިހާރު ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ ދަށުން އުފެދޭ މައްސަލަތައް ވެސް ބެލުމުގެ ޒިންމާ
17

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
ޓްރައިބިއުނަލުގެ ރައީސް އެ ފަރާތްތަކާ ހަވާލުކޮށް އެ ކަންކަން ކުރިޔަށްގެންދާތީވެ، މި ޑިވިޝަން ރަނގަޅަށް
ހިނގާނުހިނގާ ގޮތް ބެލުމަށް ޓަކައި މި ޑިވިޝަން އަދި ޓްރައިބިއުނަލުގެ އެ މެންބަރުންނާ ބައްދަލުކޮށް، އެކަމުގެ
މަޢުލޫމާތު އެއީ ކިހިނެއް ހިނގާ ކަމެއްތޯ އޮޅުންފިލުވައިދިނުމުގެ ގޮތުން، މި ކޮމިޓީން އޮޅު ންފިލުވުމުގެ މަގުސަދުގައި
ހުށަހެޅި މައްސަލައެއް. ދެން އަޅުގަނޑު އެދެނީ ޓްރައިބިއުނަލް އަދި ޑިސްޕިއުޓް ރިޒޮލިއުޝަން ޑިވިޝަނުގެ
މެންބަރުން ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުކޮށް، އެ ބޭފުޅުންގެ އެ ކަންކަން، މި ދެންނެވި ކަންކަން ހިނގަމުންދާ ގޮތާއި އަދި އެ
ބޭފުޅުންނަށް ދިމާވާ މައްސަލަތަކާއި ގޮންޖެހުންތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ކޮމިޓީން އެ މަޢުލޫމާތު ސާފުކޮށްފައި އެއަށް ގެނެވޭނެ
ޙައްލެއް އޮތް ކަމުގައި ވާނަމަ އެ ރެކޮމަންޑޭޝަނަކަށްދި އުން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފްލޯރ ހުޅުވައިލާނަން. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކޮމިޓީން މެންބަރުންނާ ސުވާލުކުރެވި ނޫނީ
މެންބަރުން ހާޒިރުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ހޯދުން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ރަނގަޅުހެން މި
ކަމުގައި. އެހެންވީމާ، އެއަށް ތާއީދުކޮށް ހަމަ އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަދަންނަވައިލަންވެގެން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިތުރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އެބަ އޮތްތޯ ފުރުޞަތަށް އެދިލައްވާ؟ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ހޮޅުދޫ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުއްސައްތާރު މުޙައްމަދަށް.
ހޮޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުއްސައްތާރު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މި
މައްސަލައަކީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ވަރަށް މުހިންމު މައްސަލައެއް. އެހެންވީމާ، މި މުއައްސަސާތަކުގެ
ބޭފުޅުން މިކޮޅަށް ހާޒިރުކޮށް މި ކަމަށް ސުވާލުކޮށް، މަޢުލޫމާތު އޮޅުންފިލުވައި އަދި އޭގެ ރެކޮމަންޑޭޝަން
18

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2025
އަޅުގަނޑުމެން ދިނުމަށް ޓަކައި މިކަން ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، މަޢުރޫފް ޛާކިރު
ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދެންމެ އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަދަންނަވައިލަން އަޅުގަނޑު ވެސް އިނގޭތޯ.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިތުރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ފުރުޞަތަށް އެދިލައްވާފައެއް ނުވޭ. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި މިހާރު
ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅިފައި މި އޮންނަނީ ޓްރައިބިއުނަލުގެ މެންބަރުން ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުކޮށް މިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން މަޢުލޫމާތު
ސާފުކުރުމަށް ސުވާލުކޮށް . އަޅުގަނޑު ޓްރައިބިއުނަލުގެ މެންބަރުންނޭ މި ދެންނެވީ އެ އިންޑަސްޓްރިއަލް
ރިލޭޝަންސްގެ ގާނޫނުގެ ދަށުން ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލަށް އައްޔަންކޮށްފައިވާ މެންބަރުން ހިމެނޭ ގޮތަށް. އެ
މެންބަރުން ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުކޮށް، އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ކޮމިޓީން އެކަން ސާފުކުރުމަށް. އެ ހުށަހެޅުން އެހެންކަމުން
ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދު ވެސް ލިބިފައިވަނީ. އިއްޒަތްތެރި 2 މެންބަރަކު ވެސް ތާއީދުކުރައްވާފައިވޭ. އެހެންކަމުން މި
ހުށަހެޅުން މިގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް ފެނިވަޑައިގަނޭތޯ އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް އަހާނަން. ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން) މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާގުން މި
ހުށަހެޅުން ފާސްވެއްޖެ. އެހެންކަމުން، ކޮމިޓީން ފާސްކޮށްފައި މިވާ ގޮތަށް ޓްރައިބިއުނަލުގެ މެންބަރުން ހާޒިރުކުރުމަށް.
ކޮމިޓީއަށް މިއަދު އެޖެންޑާކުރެވިފައިވާ މަސައްކަތްތައް ނިމިފައިވާތީ މި ހިސާބުން ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުން
ނިންމައިލާނަން.
____
19